

А.О. Світлицький
А.В. Чернявський
Т.М. Матвейшина
М.С. Щербаков
О.Л. Зінич
С.В. Чугін

Запорізький державний
медико-фармацевтичний
університет
Запоріжжя, Україна

Надійшла: 03.09.2024

Прийнята: 11.10.2024

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2024.3.174-180>

УДК 611.81:001.4-028.53

ЕПОНІМИ В НЕЙРОАНАТОМІЇ: КЛІТИНИ, СУДИНИ ТА ОБОЛОНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Svitlitsky A.O. ✉, Chernyavskiy A.V. , Matvieishyna T.M. , Shcherbakov M.S. , Zynych O.L. ,
Chugin S.V. Eponyms in neuroanatomy: cells, vessels and meninges of central nervous system.
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University, Zaporizhzhia, Ukraine.

ABSTRACT. Although eponymous terms are an integral part of medicine, at the same time they are the cause of a whole series of errors related to the duplication of some surnames, translation deficiencies, insufficient amount of materials about some scientists, which led to the exclusion of eponyms from the International Anatomical Nomenclature in 1955. However, eponyms continue to be widely used in clinical practice and are gradually returning to official anatomical terminology. They are present in Terminologia Neuroanatomica (TNA), approved in 2019 at the IFAA General Assembly, which confirms the relevance and expediency of the study, which is a continuation of many years of work on the study of eponyms in human anatomy, started by Professor, Doctor of Medicine M. A. Voloshin in 2010, and focused on cells, vessels and meninges of the central nervous system. The purpose of the study was to analyze eponymous terms in neuroanatomy in order to study, systematize them, and eliminate errors. The search and selection of literature for a systematic review was carried out by the authors independently in the PubMed, Scopus and Cochrane databases using the keywords "eponym", "anatomical terminology", "central nervous system", "neuroanatomy", in the full texts of articles in English and Ukrainian according to the results studies with evidence level I - III. As a result of the analysis, 9 eponymous terms were found, which are related to vessels and membranes, which were present in the first editions of the International Anatomical Nomenclature - Baseler Nomina Anatomica (BNA) – and are still found in Ukrainian publications on human anatomy. Also, about 50 eponyms and 46 eponymous terms (some of which contain the surnames of two researchers) related to CNS cells, vessels or meninges, which are displayed in TNA and are also used in clinical practice and literature, but which have no equivalent in modern Ukrainian anatomical nomenclature. All eponymous terms are systematized by groups in alphabetical order, information is given about the scientists whose name they bear, and the corresponding Latin term indicating the nomenclature in which they are found. As a result of the research of relevant literary sources, more than 200 eponymous terms from the anatomy of the central nervous system were found, of which about 60 terms refer to the cellular structure of the nervous system, vessels, meninges and meningeal spaces. The mentioned terms are given in TNA, however, only 9 of them were presented in Nomina anatomica Baselera.

Key words: eponym, neuroanatomy, International Anatomical Terminology, blood vessels of brain, meninges.

Citation:

Svitlitsky AO, Chernyavskiy AV, Matvieishyna TM, Shcherbakov MS, Zynych OL, Chugin SV. [Eponyms in neuroanatomy: cells, vessels and meninges of central nervous system]. Morphologia. 2024;18(3):174-80. Ukrainian.

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2024.3.174-180>

 Sviltitsky A.O. 0000-0001-9603-4501; Chernyavskiy A.V. 0000-0002-3902-8081;

 Matvieishyna T.M. 0000-0002-9078-9580; Shcherbakov M.S. 0000-0001-7810-4457;

 Zynych O.L. 0000-0001-7367-6472; Chugin S.V. 0000-0001-9278-3230

✉ asvetlitsky79@gmail.com

© Dnipro State Medical University, «Morphologia»

Вступ

Запропонована стаття є продовженням дослідження епонімічних найменувань, розпочатим в попередній публікації [1] та сфокусована на клітинах, судинах та оболонках центральної нервової системи. Дана робота є продовженням багаторічної праці з вивчення епонімів в анатомії людини, започаткованої професором, д. мед. н. Волошиним М. А. ще у 2010 році, з якої вже було опубліковані декілька статей [2, 3]. Як вже було зазначено в попередній публікації, епонімічні терміни є невід’ємною частиною медицини, а саме анатомії людини. Загальновідомо, що вони є причиною цілої низки помилок пов’язаних з дублюванням деяких прізвищ, недоліками перекладу, недостатньою кількістю матеріалів про деяких вчених, що призвело до виключення епонімів з Міжнародної анатомічної номенклатури у 1955 р. Однак епонімічні терміни продовжують широко використовуватися в клінічній практиці та поступово повертаються в офіційну анатомічну термінологію [4]. В 2019 році на Генеральній Асамблеї IFAA була затверджена Міжнародна нейроанатомічна термінологія – Terminologia Neuroanatomica (TNA), в

якій присутні також епонімічні терміни, що підтверджує актуальність та доцільність запропонованого дослідження [5, 6].

Мета: провести аналіз епонімічних термінів в нейроанатомії з метою їх вивчення, систематизації та виключення помилок.

Матеріали та методи

Пошук і відбір літератури для систематичного огляду проведений авторами незалежно в базах даних PubMed, Scopus та Cochrane за ключовими словами «епонім», «анатомічна термінологія», «центральна нервова система», «нейроанатомія», у повних текстах статей англійською та українською мовами за результатами досліджень з рівнем доказовості I – III.

Результати

В результаті проведеного аналізу, знайдено 9 епонімічних термінів, які пов’язані з судинами та оболонками, які були присутні в перших редакціях Міжнародної анатомічної номенклатури – Baseler Nomina Anatomica (BNA) – та досі зустрічаються у вітчизняних виданнях з анатомії людини [7-10], представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Епонімічні терміни та їх еквіваленти в анатомічних номенклатурах

№	Епонімічна назва	BNA (1895)	PNA (1955)	S-PNA (1997)	TNA (2019) (в якості синонімів)
1	Віллівія (Віллиса) коло	circulus arteriosus [Willisi]	circulus arteriosus cerebri	circulus arteriosus cerebri	circle of Willis
2	Галена вена	vena cerebri magna [Galen]	vena cerebri magna	vena cerebri magna	vein of Galen
3	Маженді отвір	apertura medialis ventriculi quarti [Foramen Magendii]	apertura mediana ventriculi quarti	apertura mediana ventriculi quarti	aperture of Magendie
4	Монро отвір	foramen interventriculare [Monroi]	foramen interventriculare	foramen interventriculare	foramen of Monro
5	Пахіоні грануляції	granulationes arachnoidales [Pacchioni]	granulationes arachnoideales	granulatio arachnoidea	granulations of Pacchioni
6	Розенталя вена	vena basalis [Rosenthal]	vena basalis	vena basalis	vein of Rosenthal
7	Сільвія водопровід	aquaeductus cerebri [Sylvii]	aquaeductus cerebri	aqueductus mesencephali	aqueduct of Sylvius
8	Сільвія цистерна	cisterna fossae lateralis cerebri [Sylvii]	cisterna fossae lateralis cerebri	cisterna fossae lateralis cerebri	Sylvian cistern
9	Тарена ямка	fossa interpeduncularis [Tarini]	fossa interpeduncularis	fossa interpeduncularis	fossa of Tarin

Також, виявлено близько 50 епонімів та 46 епонімічних термінів (деякі епонімічні терміни мають в складі прізвища двох дослідників), пов’язані з клітинами ЦНС, судинами або оболонками мозку, які відображені в TNA, а також використовуються в клінічній практиці та літературі [11-15], але які не мають еквівалента в сучасній українській анатомічній номенклатурі.

Всі епонімічні терміни систематизовано по

групах в алфавітному порядку, наведено інформацію про вчених, чиє ім’я вони носять, та відповідний латинський термін з позначенням номенклатури, в якій вони зустрічаються.

Нервова тканина та клітини

Бергмана глія – астроцити в молекулярному шарі кори мозочка (*astrocytus radians cerebelli* – TNA).

Bergmann, Gottlieb Heinrich (1781–1861) – німецький психіатр.

Вальдейера клітина – нейрони, що розташовані в крайовій пластині задніх рогів спинного мозку, забезпечують проведення больової та температурної чутливості (*neuron marginale laminae spinalis I* – TNA).

Waldeyer, Heinrich Wilhelm Gottfried von (1836–1921) – німецький анатом та гістолог.

Гольджі клітини – інтернейрони I та II типу з коротким та довгим аксонами (*interneuron brevixonicum et longixonicum* - TNA).

Golgi, Camillo (1843–1926) – італійський гістолог та патолог, лауреат Нобелівської премії з фізіології або медицини 1906 року [16].

Економо нейрон – великі біолярні нейрони, що розташовуються в корі лобово-острівцевої ділянки та передньої лімбічної зони (*neuron bipolare magnum* – TNA).

Economo, Constantin Freiherr von (1876–1931) – австрійський невролог та військовий лікар.

Кахалія-Ретциуса клітини – горизонтальні клітини, що розташовуються в молекулярному шарі кори кінцевого мозку (*neuron horizontale* – TNA).

Rámon y Cajal, Santiago (1852–1934) – іспанський лікар і гістолог. Лауреат Нобелівської премії 1906 року [17].

Retzius, Gustav Magnus (1842–1919) – шведський лікар, анатом та гістолог. Син видатного анатома Андерса Ретциуса [18].

Кольмера клітина – макрофагоподібні клітини в епітелії судинного сплетення шлуночків головного мозку (*cellulae epiplaxalis* – TNA).

Kolmer, Walter (1859–1931) – австрійський гістолог.

Лугаро горизонтальні нейрони – веретеноподібні клітини кори мозочка (*neuron fusiforme horizontale* – TNA).

Lugaro, Ernesto (1870–1890) – італійський анатом.

Мартінотті клітини – багатопучкові нейрони з короткими дендритами, розташовані в корі головного мозку (*neuron multipilosum* – TNA).

Martinotti, Carlo (1859–1918) – італійський патолог та анатом, учень Камілло Гольджі.

Пуркінє клітини – гігантські грушоподібні нейрони кори мозочка (*neuron purkinjense* – TNA).

Purkinje, Jan Evangelista (1787–1869) – чеський лікар, анатом та фізіолог [19].

Ранв'є перехват – вузли в мієліновій оболонці аксонів нейронів соматичної системи, які позбавлені мієлінової оболонки та забезпечують сальтаторне проведення нервового імпульсу (*nodus interruptioinis myelini* – TNA).

Ranvier, Louis Antoine (1835–1922) – французький анатом, гістолог та патолог.

Ремака волокна – безмієлінові нервові волокна.

Remak, Robert (1815–1865) – німецький ембріолог, невролог та фізіолог.

Рекседа пластини – поділ сірої речовини спинного мозку на дев'ять шарів та одну ділянку (*lamina spinalis* – TNA).

Rexed, Bror (1914–2002) – шведський нейронауковець, автор цитоархітектонічної схеми будови спинного мозку [20].

Реншоу клітини – гліцинергічні вставні нейрони, розташовані в передніх рогах спинного мозку (*interneuron inhibitorium laminae spinalis VII* – TNA).

Renshaw, Birdsey (1911–1948) – американський нейрофізіолог [21].

Фаньянас клітини – епітеліальні перисті астроцити в корі мозочка (*astrocytus pennatus* – TNA).

Fañanas, Jorge Ramón (1886–1937) – іспанський лікар, син Сантьяго Рамона-і-Кахалія.

Шванна клітини – лемоцити, допоміжні клітини нервової системи, розташовані вздовж аксонів нейронів (*neurolemtocytus* – TNA).

Schwann, Theodor (1810–1882) – німецький фізіолог, автор клітинної теорії [22].

1. Шлуночки і оболони мозку

Бохдалека кошик – бічна частина судинного сплетення четвертого шлуночка, що проникає через бічний отвір в підпаутинний простір (*fruticulus* – TNA).

Bochdalek, Vincent Alexander (1801–1883) – чеський анатом і патолог. В 1849 році опублікував роботу, в якій дав опис «кошика» [23].

Бреше пазуха – клино-тім'яна пазуха твердої мозкової оболонки (*sinus sphenoparietalis* – TNA).

Breschet, Gilbert (1784–1845) – французький лікар та анатом.

Вірхова-Робіна простори – периваскулярний простір навколо кровоносних судин, що пронизують мозкову речовину.

Robin, Charles, Philippe (1821–1885) – французький анатом, біолог та гістолог.

Virchow, Rudolf Ludwig Karl (1821–1902) – німецький патологоанатом, антрополог та палеонтолог, засновник клітинної теорії [24].

Герофіла стік – стік пазух, в якому об'єднуються верхня стрілова, пряма, поперечна та потилична пазухи (*confluens sinuum* – TNA).

Herophilus (335–280 BC) – давньогрецький анатом і хірург. Одним з перших вивчав анатомію за допомогою розтинів трупів та вівісекції живих людей [25].

Грубера зв'язка – кам'янисто-клиноподібна зв'язка, що простягається від верхівки піраміди скроневої кістки до заднього нахиленого відростка клиноподібної кістки (*ligamentum petroclinoidium* – TNA).

Gruber, Wenceslaus Leopold (1814–1890) – австрійський анатом.

Люшка отвір – парний бічний отвір в судинному прошарку IV шлуночка головного мозку, розташований у ділянці його бічних закутків, сполучає його з підпаутинним простором (*apertura lateralis ventriculi quarti* – S-PNA).

Luschka, Hubert von (1820-1875) – німецький анатом. Був професором загальної патологічної та хірургічної анатомії, а також директором анатомічного інституту в Тюбінгені [26].

Маженді отвір – непарний серединний отвір у судинному прошарку IV шлуночка головного мозку, розміщений у ділянці нижнього кута ромбоподібної ямки над засувкою; сполучає порожнину IV шлуночка з підпаутинним простором (№ 3, табл. 1).

Magendie, François (1783-1855) – французький фізіолог першої половини XIX століття, член Паризької академії наук і її віце-президент, член Національної медичної академії (1819) [27].

Меккеля порожнина – розщеплення твердої мозкової оболони, в якому розташований вузол трійчастого нерва (*cavum trigeminale* – TNA).

Meckel, Johann Friedrich (1724–1774) – німецький анатом.

Монро борозна – гіпоталамічна борозна, лінійна заглибина на бічних стінках III шлуночка головного мозку, відмежовує медіальні поверхні таламуса від гіпоталамуса (*sulcus hypothalamicus* – TNA).

Монро отвір – міжшлуночковий парний отвір, розташований між стовпом склепіння і переднім горбиком таламуса, сполучає бічні шлуночки з III шлуночком головного мозку (№ 4, табл. 1).

Monro, Alexander (1733-1817) – шотландський анатом, лікар і медичний педагог.

Пахіоні грануляції – павутинні зернистості, утворення павутинної оболони головного мозку у вигляді відростків, які втискаються у тверду оболону, а разом з нею – у венозні пазухи. Через них спинномозкова рідина фільтрується з підпаутинного простору в венозні пазухи твердої оболонки (№ 5, табл. 1).

Pacchioni, Antonio (1665-1726) – італійський науковець, анатом.

Сільвія водопровід – водопровід середнього мозку, канал, який містить спинномозкову рідину і сполучає між собою III та IV шлуночки (№ 7, табл. 1).

Sylvius, Jacques Dubois (1478–1555) – французький анатом та лікар.

Сільвія цистерна – цистерна бічної ямки головного мозку, розміщена в підпаутинному просторі вздовж середньої мозкової артерії (№ 8, табл. 1).

Sylvius, Franciscus de le Boë (1614 – 1672) – голландський лікар, фізіолог та анатом, один із засновників ятрохімічної школи медицини. Йому іноді помилково приписують відкриття водопр-

воду середнього мозку, який був описаний століттям раніше Жаком Дюбуа [28].

Тарена ямка – міжніжкова ямка, заглибина на нижній поверхні головного мозку у місці розходження його ніжок, в якій розташована міжніжкова цистерна підпаутинного простору (№ 9, табл. 1).

Tarin, Pierre (1725-1761) – французький лікар і анатом. Працював практичним лікарем і займався переважно анатомією центральної нервової системи.

Хілтона цистерна – чотиригорбикова цистерна (*cisterna quadrigeminalis* – TNA).

Hilton, John (1805–1878) – англійський хірург та анатом. Особистий лікар королеви Вікторії.

2. Судини головного та спинного мозку

Адамкевича артерія – найбільша передня сегментарна спинномозкова артерія, що кровопостає нижні дві третини спинного мозку (*arteria radicularis magna* – TNA).

Adamkiewicz, Albert Wojciech (1850–1921) – польський невролог та патологоанатом, завідувач кафедри загальної та експериментальної патології Ягеллонського університету [29].

Батсона сплетення – паравертебральні венозні сплетення, що забезпечують відтік крові від хребтового стовпа та спинного мозку (*plexus venosi vertebrales* – TNA).

Batson, Oscar Vivian (1894–1979) – американський хірург та анатом.

Бреше вени – вени губчастої речовини склепіння черепа, які є анастомозами між внутрішньочерепними та позачерепними венами (*venae diploicae* – TNA).

Breschet, Gilbert (1784–1845) – див. вище.

Везалія вена – випускна клиноподібна вена, що сполучає крилоподібне сплетення з печеристою пазухою (*vena sphenoidalis* – TNA).

Vesalius, Andreas (1514–1564) – фламандський анатом, засновник сучасної анатомії.

Відія артерія – артерія крилоподібного каналу клиноподібної кістки (*arteria canalis pterygoidei* – TNA).

Guidi, Guido (Vidius, Vidus; 1500–1569) – італійський анатом та хірург.

Віллізія (Вілліса) коло – артеріальне коло головного мозку, система мозкових артерій, об'єднаних анастомозами, які забезпечують кровопостачання головного мозку (№ 1, табл. 1).

Willis, Thomas (1621–1675) – англійський анатом та невролог. Ввів в обіг термін «неврологія» та вважається засновником невропатології як науки [30].

Вольшлегера-Вольшлегера артерія – оболонна гілка верхньої мозочкової артерії, непостійна гілка, що приймає участь в кровопостачанні намету мозочка.

Wollschlaeger, Paul (1920-1981) – німецький радіолог.

Wollschlaeger, Gertraud (1924) – німецька радіологиня. Разом із чоловіком в 1957 році іммігрували із Німеччини в США, де працювали разом та зробили низку відкриттів в нейрорадіології [11].

Галена вена – велика вена головного мозку, непарна судина, що утворюється шляхом злиття двох внутрішніх вен головного мозку (№ 2, табл. 1).

Galen, Claudius (131–201) – грецький лікар та хірург. Автор фундаментальних трактатів з анатомії, за якими в Європі навчалися майже півтори тисячі років.

Гойбнера артерія – поворотна гілка А2 сегменту передньої мозкової артерії, що приймає участь в кровопостачанні передньонижньої частини головки хвостатого ядра (*arteria striata longa* – TNA).

Heubner, Otto (1843–1926) – німецький хірург, педіатр та нейроінфекціоніст.

Давідова-Шехтера артерія – оболонна гілка задньої мозкової артерії, що приймає участь в кровопостачанні серпа мозку та намету мозочка. Вперше описана подружжям Вольшлегер та названа на честь їх вчителів з нейрорадіології [11].

Davidoff, Leo (1898–1975) – американський хірург, завідувач відділення нейрохірургії Медичного коледжу Альберта Ейнштейна.

Schechter, Manny M. (?) – завідувач відділення нейрорадіології Медичного коледжу Альберта Ейнштейна.

Данді вена – кам'яниста вена, впадає в верхню печеристу пазуху (*vena petrosa* – TNA).

Dandy, Walter Edward (1866–1946) – американський нейрохірург та ембріолог.

Лаббе вена – нижня анастомотична вена, що з'єднує середню мозкову вену з поперечним синусом (*vena anastomotica inferior* – TNA).

Labbé, Charles (1852–1889) – французький хірург. Описав нижню анастомотичну вену, будучи студентом у віці 26 років [31].

Першерона артерія – непарна аномальна артерія, що зустрічається в 4–10% випадків, відгалужується від першого сегменту однієї із задніх мозкових артерій та кровопостачає обидва таламуси та середній мозок [32].

Percheron, Gerard (1930–2011) – французький невролог. Вивчав кровопостачання таламусу та базальних гангліїв в госпіталі Сальпетрієр в

Парижі.

Розенталя вена – основна вена, що дренирує кров від острівця та нижньої поверхні переднього мозку (№ 6, табл. 1).

Rosenthal, Friedrich Christian (1780–1829) – німецький анатом.

Тролара вена – верхня анастомотична вена, що з'єднує середню мозкову вену з верхнім сагітальним синусом (*vena anastomotica superior* – TNA).

Trolard, Jean Baptiste Paulin (1842–1910) – французький анатом та епідеміолог.

Шарко артерія – основні гілки середньої мозкової артерії, що кровопостачають смугасте тіло (*arteriae lenticulostriatae mediales et laterales* – TNA). Іншу назву – *arteriae haemorrhagicae* – отримали внаслідок визначення їх Жаном Шарко основним джерелом кровотечі при геморагічному інсульті [33].

Charcot, Jean Martin (1825–1893) – французький невролог та психіатр, засновник сучасної неврології.

Висновки

1. Незважаючи на те, що епоніми в анатомії є джерелом помилок, вони продовжують широко використовуватися в різних розділах анатомічної науки, тому що зберігають історичні відомості про найбільш заслужених діячів анатомічної науки.

2. В результаті проведеного дослідження актуальних літературних джерел знайдено більш ніж 200 епонімічних термінів з анатомії ЦНС, з яких близько 60 термінів відносяться до клітинної будови нервової системи, судин, оболон та міжоболонних просторів мозку. Зазначені терміни наведені в TNA, втім тільки 9 з них були представлені в *Nomina anatomica Baseler*. Для більшості термінів знайдені офіційні назви латиною та наведені короткі біографічні відомості про авторів.

Перспективи подальших розробок

У подальшому планується продовження проведення детальної систематизації епонімів та епонімічних назв.

Інформація про конфлікт інтересів

Потенційних або явних конфліктів інтересів, що пов'язані з цим рукописом, на момент публікації не існує та не передбачається.

Літературні джерела References

1. Svitlitsky AO, Chernyavskiy AV, Matvieishyna TM, Shcherbakov MS, Zynych OL. [Eponyms in neuroanatomy: central nervous system]. *Morphologia*. 2023;17(3):17-24. Ukrainian.

2. Svitlitsky AO, Chernyavskiy AV, Matvieishyna TM, Shcherbakov MS. [Eponyms in the

clinical anatomy of the human organ of vision]. *Morphologia*. 2022;16(3):172-178. Ukrainian.

3. Svitlytskyi AO, Cherniavskiy AV, Abrosimov YY. [Eponyms in the human heart anatomy]. *Morphologia*. 2021;15(3):213-219. Ukrainian.

4. FIPAT. *Terminologia Anatomica*. 2nd. Fed-

- erative International Programme for Anatomical Terminology; 2019. FIPAT.library.dal.ca
5. FIPAT. Terminologia Neuroanatomica. Federative International Programme for Anatomical Terminology; 2017. FIPAT.library.dal.ca
 6. Donkelaar HJ, Kachlik D, Tubbs RS. An Illustrated Terminologia Neuroanatomica. Springer International Publishing; 2018. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-64789-0>
 7. Cherkasov VG, Bobrik II, Guminsky YY, Kovalchuk OI, authors; Cherkasov VG, editor. [International anatomical terminology (Latin, Ukrainian, Russian and English equivalents)]. Vinnytsia: Nova Knyha; 2010. 392 p. Ukrainian.
 8. Golovatsky AS, Cherkasov VG, Sapin MR, authors; Cherkasov VG, Sapin MR, editors. [Human anatomy: textbook: in 3 vols. Vol. 1]. 8th enl. Vinnytsia: Nova Knyha; 2019. 368 p. Ukrainian.
 9. Koveshnikov VG, Bobryk II, et al., authors; Koveshnikov VG, editor. [Human anatomy: textbook: in 3 vols. Vol. 3]. Luhansk: Virtualna Realnist; 2005. 400 p. Ukrainian.
 10. Portus RM. [Dictionary-reference book on clinical anatomy - Russian-Ukrainian-Latin]. Zaporozhzhia: Poligraf; 2005. 560 p. Ukrainian.
 11. Benner D, Hendricks BK, Benet A, Lawton MT. Eponyms in Vascular Neurosurgery: Comprehensive Review of 11 Arteries. *World Neurosurg.* 2021;151:249-257. DOI: 10.1016/j.wneu.2021.01.115
 12. Benner D, Hendricks BK, Benet A, Lawton MT. Eponyms in Vascular Neurosurgery: Comprehensive Review of 18 Veins. *World Neurosurg.* 2021;151:190-200. DOI: 10.1016/j.wneu.2021.05.053
 13. Bunch PM, Zamani AA. Anatomic Eponyms in Neuroradiology: Brain, Cerebral Vasculature, and Calvarium. *Acad Radiol.* 2016;23(6):730-742. DOI: 10.1016/j.acra.2016.01.008
 14. Breedlove SM, Watson NV. Behavioral neuroscience. 9th. Sunderland, Massachusetts: Sinauer Associates. Inc. Publishers; 2020.
 15. Naidich TP, Delman BN, Duvernoy HM, E Mark Haacke, Kollias SS, A Gregory Sorensen. Duvernoy's Atlas of the Human Brain Stem and Cerebellum High-Field MRI: Surface Anatomy, Internal Structure, Vascularization and 3D Sectional Anatomy. Vienna: Springer Vienna; 2009.
 16. Ghosh SK. Camillo Golgi (1843-1926): scientist extraordinaire and pioneer figure of modern neurology. *Anat Cell Biol.* 2020;53(4):385-392. DOI: 10.5115/acb.20.196.
 17. Roza JA, Palacios-Sánchez L, Pérez-Acosta AM, Ivan Petrovich Pavlov and Santiago Ramón y Cajal, scientists and Nobel laureates of a new century. *Arq Neuropsiquiatr.* 2022;80(6):653-655. DOI: 10.1590/0004-282X-ANP-2021-0460.
 18. Grant G. Gustaf Retzius (1842-1919). *J Neurol.* 2011;258(4):706-707. DOI: 10.1007/s00415-010-5811-1.
 19. Cavero I, Guillon JM, Holzgrefe HH. Reminiscing about Jan Evangelista Purkinje: a pioneer of modern experimental physiology. *Adv Physiol Educ.* 2017;41(4):528-538. DOI: 10.1152/advan.00068.2017.
 20. Candar E, Demircubuk I, Sengul G. Bror Rexed (1914-2002) and His Pioneer Works on Spinal Cord Cytoarchitecture. *Neuroscientist.* 2023;10738584221149664. DOI: 10.1177/10738584221149664.
 21. Sarikcioglu L, Utuk A. Birdsey Renshaw (1911-1948) and his eponym. *J Neurol Neurosurg Psychiatry.* 2009;80(1):79. DOI: 10.1136/jnnp.2008.159533
 22. Owecki MK. Theodor Schwann (1810-1882). *J Neurol.* 2021;268(12):4921-4922. DOI: 10.1007/s00415-021-10630-6
 23. Chvátal A, Kachlik D. Vincenc Alexandr Bohdálék (1801-1883): Czech anatomist and neuroscientist of the nineteenth century. *J Hist Neurosci.* 2017;26(2):125-139. DOI: 10.1080/0964704X.2016.1150671
 24. Masic I. The Most Influential Scientists in the Development of Public Health (2): Rudolf Ludwig Virchow (1821-1902). *Mater Sociomed.* 2019;31(2):151-152. DOI: 10.5455/msm.2019.31.151-152
 25. Bay NS, Bay BH. Greek anatomist herophilus: the father of anatomy. *Anat Cell Biol.* 2010;43(4):280-283. DOI: 10.5115/acb.2010.43.4.280
 26. Tubbs RS, Vahedi P, Loukas M, Shoja MM, Cohen-Gadol AA. Hubert von Luschka (1820-1875): his life, discoveries, and contributions to our understanding of the nervous system. *J Neurosurg.* 2011;114(1):268-272. DOI: 10.3171/2010.8.JNS10683
 27. Tubbs RS, Loukas M, Shoja MM, Shokouhi G, Oakes WJ. François Magendie (1783-1855) and his contributions to the foundations of neuroscience and neurosurgery. *J Neurosurg.* 2008;108(5):1038-1042. DOI: 10.3171/JNS/2008/108/5/1038
 28. Bakkum BW. A historical lesson from Franciscus Sylvius and Jacobus Sylvius. *J Chiropr Humanit.* 2011;18(1):94-98. DOI: 10.1016/j.echu.2011.10.002.
 29. Bakkum BW. A historical lesson from Franciscus Sylvius and Jacobus Sylvius. *J Chiropr Humanit.* 2011;18(1):94-98. DOI: 10.1016/j.echu.2011.10.002.
 30. Manjila S, Haroon N, Parker B, Xavier AR, Guthikonda M, Rengachary SS. Albert Wojciech Adamkiewicz (1850-1921): unsung hero behind the eponymic artery. *Neurosurg Focus.* 2009;26(1):E2. DOI: 10.3171/FOC.2009.26.1.E2
 31. Teive HAG, Coutinho L, Camargo CHF, Munhoz RP, Walusinski O. Thomas Willis' legacy on the 400th anniversary of his birth. *Arq Neuropsiquiatr.* 2022;80(7):759-762. DOI: 10.1055/s-0042-1755278

32. Bartels RH, van Overbeeke JJ. Charles Labbé (1851-1889). *J Neurosurg.* 1997;87(3):477-480. DOI: 10.3171/jns.1997.87.3.0477.

33. Agarwal N, Chaudhari A, Hansberry DR, Prestigiacomo CJ. Redefining thalamic vascularization vicariously through gerald percheron: a historical vignette. *World Neurosurg.* 2014;81(1):198-201.

DOI: 10.1016/j.wneu.2013.01.030.

34. Camargo CH, Coutinho L, Neto YC, Engelhardt E, Filho PM, Walusinski O, Teive HA. Jean-Martin Charcot: the polymath. *Arq Neuropsiquiatr.* 2023;81(12):1098-1111. DOI: 10.1055/s-0043-1775984.

Світлицький А.О., Чернявський А.В., Матвейшина Т.М., Щербаков М.С., Зінич О.Л., Чугін С.В. Епоніми в нейроанатомії: клітини, судини та оболони центральної нервової системи.

РЕФЕРАТ. Хоча епонімічні терміни є невід’ємною частиною медицини, але водночас вони є причиною цілої низки помилок пов’язаних з дублюванням деяких прізвищ, недоліками перекладу, недостатньою кількістю матеріалів про деяких вчених, що призвело до виключення епонімів з Міжнародної анатомічної номенклатури у 1955 р. Однак епоніми продовжують широко використовуватися в клінічній практиці та поступово повертаються в офіційну анатомічну термінологію. Вони присутні в затвердженій у 2019 році на Генеральній Асамблеї IFAA Міжнародній нейроанатомічній термінології – Terminologia Neuroanatomica (TNA), що підтверджує актуальність та доцільність дослідження, яке є продовженням багаторічної праці з вивчення епонімів в анатомії людини, започаткованої професором, д. мед. н. Волошиним М. А. ще у 2010 році, та сфокусоване на клітинах, судинах та мозкових оболонках центральної нервової системи. Метою дослідження було провести аналіз епонімічних термінів в нейроанатомії з метою їх вивчення, систематизації та виключення помилок. Пошук і відбір літератури для систематичного огляду проведений авторами незалежно в базах даних PubMed, Scopus та Cochrane за ключовими словами «епонім», «анатомічна термінологія», «центральна нервова система», «нейроанатомія», у повних текстах статей англійською та українською мовами за результатами досліджень з рівнем доказовості I – III. В результаті проведеного аналізу знайдено 9 термінів-епонімів, які пов’язані з судинами та оболонками, які були присутні в перших редакціях Міжнародної анатомічної номенклатури – Baseler Nomina Anatomica (BNA) – та досі зустрічаються у вітчизняних виданнях з анатомії людини. Також, виявлено близько 50 епонімів та 46 епонімічних термінів (деякі з них мають в складі прізвища двох дослідників), пов’язані з клітинами ЦНС, судинами або оболонками мозку, які відображені в TNA, а також використовуються в клінічній практиці та літературі, але які не мають еквівалента в сучасній українській анатомічній номенклатурі. Всі епонімічні терміни систематизовано по групах в алфавітному порядку, наведено інформацію про вчених, чие ім’я вони носять, та відповідний латинський термін з позначенням номенклатури, в якій вони зустрічаються. В результаті проведеного дослідження актуальних літературних джерел знайдено більш ніж 200 епонімічних термінів з анатомії ЦНС, з яких близько 60 термінів відносяться до клітинної будови нервової системи, судин, оболон та міжоболонних просторів мозку. Зазначені терміни наведені в TNA, втім тільки 9 з них були представлені в Nomina anatomica Baselera.

Ключові слова: епонім, нейроанатомія, міжнародна анатомічна номенклатура, судини мозку, оболони мозку.